

2015

JIE EINA PASKUI GIDĘ – liesą, išblyškusią merginą. Ji vilki prigludusią lininę samaną žalumo suknele, o aplink dešinę jos ranką apsvijusi siaura dantyta tatuiruotė, panaši į dygliuotą vielą. Kušla pasitraukia kiek atokiau nuo grupės, laikydama atstu nuo prancūzų ir italų turistų brangiais lietpalčiais ir skėčiais. Tie žmonės panašaus amžiaus kaip ir ji – tai vis dar ją stebina. Ji mėgina išvengti ir kone penkiasdešimtmečio vyriškio, besitrinančio kairėje nuo jos, – žilais lyg plienas plaukais, ant pakaušio suteptais geliu, su akinukais ant nosies ir minkštos vilnos švarku.

Gidė sustoja kiek į šoną nuo kito eksponato – vos per porą pėdų nuo Kušlos. Taip arti, kad ši net gali įžiūrėti dantytą tatuiruotės raštą ant merginos odos. Panašu į dygiakrūmį kietais, į visas puses styrančiais spygliais ir aukso spalvos žiedais. Kušlai patinka, kad mergina pasirinko ne kokias nors rožes, drugelius ar žvaigždes, o šitą krūmą, kurio gentainiais apžėlę visi aplinkinių kalvų šlaitai.

Priešais juos – skulptūra iš plastiko, tekstilės ir stiklo pluošto. Balta figūra paguldyta ant neaukšto postamento, nu-
tepto kalkėmis ir primenančio sarkofagą; veidas kiek išplaukęs,

o bruožai sunkiai įžiūrimi. Kūnas keistai belytis, nors vaizduoja vyrą, kiek galima spręsti iš plačios krūtinės ir kresno liemens. Aukščiau juosmens jis atrodo romus ir taikus, lyg miegotų, padėjęs galvą ant sulenktos rankos. Tačiau jo poza kažkokia netvarkinga – rankos ir kojos iškėtos į visas puses, tarsi būtų tyčia išmėtytos.

Mergina prabyla. Tai aštuntojo dešimtmečio kūrinys, sako ji. Jį sukurti menininkę įkvėpė jos draugo nužudymas. Nors kompozicija praktiškai klasikinė – kokia paprastai vaizduoja mirtį, netvarkingai išsipleikęs kūnas pribloškia – tai užuomina apie subjekto nužudymo metu prasiveržusį smurtą ir paskėnėmis valandomis kilusią sumaištį. Skulptorė atvaizdavo savo bičiulį kaip eilinį žmogų, o išdrika jo kūno padėtis dar pabrėžia žmogišką prigimtį.

Visi patraukia prie kito kūrinio – keistos laiko ir erdvės reliatyvumą vaizduojančios struktūros iš šešerių durų, atgabentų iš Armos miesto kalėjimo. Kušla atsilieka ir prisiartina prie skulptūros. Mergina su dygiakrūmio tatuiruote suklydo. Menininkė tikrai nenorėjo pavaizduoti eilinio žmogaus – viskas iki smulkmenų intymu ir kruopštu; atrodo, tarsi padaryta pagal gipsinę kūno atlieją. Ties juosmeniu – apvalainas riebalų žiedas. Dešinysis petys kiek aukščiau kairiojo. Masyvus smakras. Ji įsistebeilija į veidą, baimindamasi išvysti siaubą ar kančią, tačiau žmogus atrodo tarsi miegotų.

Staiga kažkas paliečia jai ranką. Tai vyriškis su akinukais ant nosies.

Panele Leiveri, sako, ar pamenat mane?

Kaip airiškai NE

1

KUŠLA SUSUKO RANKINUKĄ į paltą ir sugrūdo į plyšį tarp šaldytuvo su alumi ir kasos aparato. Jos brolis Imonas sto-
vėjo parimęs virš baro su padėtu pirkinių sąrašu. Pakėlęs galvą
pažvelgė į ją ir prisimerkė. Tada kinktelėjo veidrodžio, iš visų
pusių supančio barą, pusėn. Kušla pasilenkė pažiūrėti, kaip at-
rodanti. Tėvas Sleiteris buvo paženklinęs jos kaktą riebiu co-
lio platumo ir dviejų colių ilgumo kryžiumi. Patrynusi pirštu
ji užuodė aitrų, sakingą kažkokio šventinto tepalo, su kuriuo
buvo sumaišyti pelenai, kvapą, o kryžiaus pavidalas ant kaktos
išskydo į suodiną dėmę.

Imonas įbruko jai į rankas drėgną servetėlę. Greičiau, su-
šnypštė jis.

Dauguma aludės lankytojų nesileisdavo tepliojami suo-
dziais per Pelenų dieną, neidavo Kryžiaus kelio Didįjį penk-
tadienį ir nevaikščiodavo į mišias sekmadieniais. Viena buvo
išgerti alaus katalikams priklausančiame bare, bet visai kas
kita – kai bokalą tau pripila moteris, išsiterlijusi popiežinin-
kų karo spalvomis. Kušla šveitė sau kaktą, kol net oda skais-
čiai paraudo, o servetėlė pajuodavo ir sudrisko. Ji numetė ją
į šiukšliadėžę.

Imonas kažką tyliai sumurmėjo panosėje. Jinai teišgirdo žodį „kvanka“.

Nuolatiniai lankytojai buvo išsirikiavę išilgai baro. Džimis O'Keinas, išsipūtusioje ant krūtinės švarko kišenėje įsidėjęs vienintelį prie arbatos nusipirktą kiaušinį. Mintis, mokyklos ūkvedys, sugebėjęs išmaukti tiek *Carlsberg* ypatingojo, kad aludė net gavo premiją už didžiausią visoje Šiaurės Airijoje parduotą jo kiekį, nors jis vienintelis iš visų lankytojų mėgo tą rūšį. Fidelis su savąja maskuojamos spalvos kepure ir tamsiais akiniais. Dienomis jis seikėdavo mėtinius žirnelius ir gvazdikėlių skonio ledinukus savo motinos saldumynų parduotuvėje, o naktimis vadovavo vietinei brigadai Alsterio gynybos asociacijoje*. Šaltkalvis iš laivų statyklos, vardu Leslis, kuris nė žodžio nepratardavo, kol neprisigerdavo, o vieną vakarą prisipažino Kušlai, kad norėtų išmaudyti ją vonioje. Dar vienas vyras. Vidutinio amžiaus, priešais pasistatęs viskio stiklą. Akys tamsios, smakras kiek stambokas. Apsivilkęs juodu kostiumu ir standžiais baltais marškiniais be apykaklės; tokie drabužiai neišvengiamai krito į akį darbinių kombinezonų ir medvilninių marškinėlių apsuptyje. Jo plaukai buvo priploti prie ausų ir kiek užsiritę ant sprando – tarsi būtų labai suprakaitavęs po skrybėle. Ar po peruku.

Kušla pasilypėjo ant baro kėdės ir pagarsino televizorių. O kai nulipo, tas vyras su viskiu įnirtingai nykščiu kratė peklus nuo cigaretės – matyt, vos spėjęs nusukti akis.

---

* *Ulster Defence Association* (UDA) – sukarinta Šiaurės Airijos lojalistų grupuotė, įkurta 1971 m. ir aprėpusi nemažai kitų smulkesnių organizacijų. Beveik dvidešimt ketverius metus aktyviai priešinosi respublikonų katalikų siekiams. (Čia ir toliau pastabos vertėjos.)

Naujienu laida prasidėjo kaip visuomet – trumpų scenų montažu. Riaušės. Šešerių ar septynerių metų berniukas ropš čiasi šarvuoto transporterio šonu ir švysteli akmenį į vieną iš skylių, per kurias kareiviai kiša lauk šautuvus. Žygis į parlamento rūmus: tūkstančiai žmonių traukia ilga plačia gatve. Šiandien pridėjo dar vieną vaizdą. Vienišas automobilis, paliktas visai tuščioje gatvėje. Buvo panašu į fotografiją, bet po akimirkos tas automobilis pašoko į orą ir sprogo, virsdamas ugnies ir dūmų kamuoliu, jo durelės, vartydamosi ore, nulėkė kažin kur, o išdužę aplinkinių namų langai tarsi kruša pasipylė ant asfalto. Sumontuotas siužetas baigėsi kaip visada – Merės Peters*, iškėlusios olimpinį medalį, atvaizdu.

Jinai laimėjo jį prieš trejus metus, burbtelėjo Imonas.

Tai paskutinis dalykas, kuriuo dar galim didžiuotis, atitarė tas vyras. Jo balsas buvo kimus, o tembras šiurkštokas, nors tartis labai išlavinta.

Taip, teisybė, Maiklai, linktelėjo Imonas.

Iš kur Imonas žino jo vardą?

Fidelis maktelėjo galva žinių pranešėjo pusėn. Baris pasitruolino barzdikę, pasakė jis, vyniodamas ant nykščio susivėlusį savo paties kemsą pasmakrėje ir braukdamas per jį iki pat ilgo, nutįsusio ir nusmailėjusio galiuko.

Naujienos. Kažkoks kaimo kelias; policininkų džipas stovi šonu, skersai baltų ištisinių juostų, o iš nuplikusių gudo-belių gyvatvorės šalikelėje kyšo pora audeklu pridengtų kojų.

---

* Mary Elizabeth Peters (g. 1939) – Šiaurės Airijos sportininkė, 1972 m. laimėjusi olimpinį penkiakovės medalį.

Kaukėti vyrai sėdi už plastikinių stalų, vilnoniu audiniu aptemptus veidus prikišę prie virtinės priešais sustatytų mikrofonų, protarpiais vis nušviečiami fotoaparatu blyksčių. Aludė išmuštais langais, o iš didžiulės skylės stoge verčiasi juodi tiršti dūmai.

Žinių pabaigoje laukė kasdienė storija su eiliniaais žmonėmis. Ši dalis visiems patikdavo, nes ji paprastai būdavo ne apie konflikto šalis, tad ją galėdavai aptarinėti. Reporteris miesto centre klausinėjo žmonių, ką jie mano apie nuogus protestus. Tai nesąmonė, atsakė moteris megzta kepure, juk taip šalta! Aplink barą pasigirdo krizenimas. Kažkoks mažiukas žmogelis *Brylcreem* sulaižytais plaukais pareiškė, kad padarytų tai už gerus pinigus. Kitas užkalbintasis tik burbtelėjo, kad „tai pasileidimas“, ir nudrožė sau. Tada reporteris sustabdė merginą ilgais juodais plaukais ir didžiulėmis akimis. Ji vilkėjo kailinį paltą ir iki pat nosies galiuko buvo įsikniaususi į jo apykaklę. Man regis, tai nuostabu, atsakė ji, vis šis tas naujo! Atrodė kažko prisišniaukštusi.

Visai panaši į tave, Kušla, pastebėjo Mintis. Gal ir tu ryžtumeis išsirengti, ką?

Nelįsk prie mano sesers, iškrypėli, vyptelėjęs atšovė jam Imonas. Šiaip jau ji būtų radusi ką atsakyti, kad akimirksniu užčiauptų juos visus, bet nesiryžo, matydama priešais tą vyrą su stiklu viskio ir tvarkingais nagais.

Imonas paliepė Kušlai pereiti per salę ir surinkti tuščius bokalus. Ji išėjo iš už baro. Prie staliuko kampe, nukrauto putotais bokalais, sėdėjo trejetas vyrų trumpais, ežiuku kirptais plaukais. Kol ji rinko bokalus, vienas iš trejeto nukėlė paskutinį

bokalą ir pastatė ant grindų. Ei, dar šitą pamiršai, tarstelėjo jis. Išsišovęs Adomo obuolys šokčiojo jo kakle. Kai ji pasilenkė paimti bokalo, jis uždėjo delną jai ant strėnų, vos aukščiau sėdynės. Ji nusipurtė jo ranką ir grįžo prie baro, lydima visos trijulės juoko.

Ar matei, ką padarė tas kareivis? kraudama atneštus bokalus į kriauklę paklausė ji Imono.

Ne. Atsakydamas jis nepakėlė akių. Iš to ji suprato, kad tikrai matė.

Jis mane grabaliojo, po galais!

Ir ką man dabar daryti? paklausė jis, nors tai anaip tol nebuvo klausimas. Jis nieko negalėjo padaryti.

Jie gyveno kariniame miestelyje, nors iki pat 1969-ųjų, kai čia atsiuntė kariuomenę, jis toks nebuvo. Tiesa, kareiviai nepatručiuodavo gatvėse. Leiveriai matydavo juos tik prie baro, neuniformuotus. Pirmieji atsiųsti daliniai buvo visai normalūs. O tada atvyko oro desantas. Tie visur palikdavo žymes. Cigaretėmis pradeginti kilimai, iš sienų išluptos ir sudaužytos plytelės, besimėtančios ant grindų vyrų tualete. Kitą dieną po Kruvinojo sekmadienio visa jų grupė suvirto į barą. Netgi Fideliumi su kitais vyrukais pasidarė nejauku jų draugijoje, tad netrukus Džina ir Kušla liko vienos su tais kareiviais. Kušlos tėvas sirgo ir nepajėgė dirbti. Džina sėdėjo prie baro ir stebėjo juos pro gėrimo stiklą. Kurį laiką dar įstengė juos ignoruoti, kol vienas dantimis atkando alaus bokalo kraštą ir, lydimas audringų palaikymo šūksnių, išspjovė kruvinas šukes tiesiai į peleninę. Kušla tarsį kokiame siaubo filme stebėjo, kaip jos motina eina per salę. Iš kokio anglų kalėjimo jūs visi ištrūkot?

paklausė Džina, o tada paskambino į kareivines. Ji taip dažnai ten skambindavo skūstis, kad į budintį karininką jau kreipdavosi vardu. Ir dabar griežtu tonu pareikalavo, kad pasiimtų savo vyrus, nes ji nebenorinti jų daugiau matyti. Tada juos išsivežė karo policija, tačiau Kušla ligi šiol, išvydusi bare kareivius, pasijusdavo nejaukiai. O Džina pasirodė ne iš kelmo spirta.

Kai Kušla pagaliau drįso pakelti galvą, tas vyriškis prie baro padrašinamai jai nusišypsojo. Jo akys buvo geros. Aišku, jis viską girdėjo, ir dabar jai buvo gėda – labiau dėl Imono nei dėl savęs. Ji skubiai ėmėsi tvarkyti lentynas su alaus buteliais.

Gražus vaizdelis, ištarė kažkas su anglišku akcentu. Ji dėbtelejo į veidrodį. Grabaliojas stypsojo prie baro su banknotu rankoje. Jai už nugaros sušnypštė kranas – Imonas pylė jam alų.

Žiū, ji apsimeta, kad manęs negirdi, nusišaipė grabaliojas.

Turbūt todėl, kad ją įžeidei, atrėmė Maiklas. Kušla nejuociom atsigrėžė. Jis buvo pasisukęs su visa kėde ir dabar žiūrėjo tiesiai į kareivį, kairėje rankoje laikydamas viskio stiklą.

Baik, seni! Aš tik pajuokavau, šaižiai, lyg kaprizingas vaikis, cyptelėjo kareivis.

Juokauti gerai tada, kai abiem linksmu, atsakė Maiklas.

Grabaliojas palinko į priekį, patylėjo, o tada vėl įtraukė ištemptą kaklą tarsi persigalvojęs. Negrabiai susirinko visus tris pripiltus bokalus ir patraukė atgal prie savo stalo, pakeliui laistydamas alų. Imonas stypsojo, atkakliai įbedęs akis į televizorių, bet iš apmaudžiai atkišto smakro ir suspaustų lūpų Kušla suprato, kad jaučiasi pažemintas. Fidelis ir visi kiti taip pat nudavė, kad nieko nenutiko. Kas gi šis vyras?

Kurį laiką ji karštligiškai triūsė – blizgino barą, rikiavo gėrimus ir stengėsi į jį nežiūrėti. Tada trinktelėjo uždaromos durys. Prie kareivių staliuko liko tuščia, tik bokalų dugne dar buvo matyti po porą colių neišgerto šviesiojo.

Įprastiniai lankytojai pradėjo skirstytis namo. Gali dingti kokiai valandai, pasiūlė Kušla Imonui. Aplankyk vaikus, kol dar nemiega.

Nenoriu palikti tavęs vienos.

Dabar man jau nieko nenutiks.

Na, gerai. Jei kas, iškart skambink man, pasakė jis ir išėjo.

Maiklas prisidėgė cigaretę ir per nosį išpūtė dūmus. Prašom įpilti man dar vieną, paprašė jis ir stumtelėjo jai savo stiklą.

Pildama jam viskio, ji pakėlė akis į veidrodį. Pamatė, kad jis ją stebi. Įsidrąsinusi dėl to, kad stovi į jį nugarą, nenusuko akių.

Ji pastatė priešais jį stiklą. Tu Kušla, tiesa? Aš – Maiklas. Gal ir tu išgertum? paklausė, delnu gniauždamas savo viskį. Viskas atrode jaučiau, kai jis buvo čia. Jam už nugaros apšiu-rusios sieninės lempos su gaubtais metė ant tikmedžio stalų šiltos šviesos ratilus, o purvinos ryškiai žaliu tvidu aptrauktos kėdės ir suolai prie sienų kažkodėl ėmė atrodyti beveik prabangūs.

Ryt iš ryto turiu pamokas. Ačiū, bet ne, atsakė ji.

O kur tu mokytojauji? paklausė jis. Tai buvo vienas tų dalykų, kurių žmonės klausdavo, norėdami išsiaiškinti, ar tu katalikas, ar protestantas. Kuo tu vardu? Kokia tavo pavardė? Kokią mokyklą baigėi? Kur gyveni?

Mokau trečiokus Šv. Dalano mokykloje.

Vadinasi, tiems vaikučiams kokie septyneri ar aštuoneri?
Gražus amžius!

Taip, tikrai, linktelėjo ji. Pirmus porą metų turėjau pirmokėlius, tai didžiumą laiko tekdavo tik vedžioti juos į tualetą ir atgal.

Šįryt nuvedei vaikus pasibarstyti galvas pelenais, pasakė jis.

Tikriausiai bus pastebėjęs, kaip ji trynė sau nuo kaktos pelenais nuteptą kryžių. Ir kaip ant jos pyko Imonas. Taip, atsakė ji.

Jaunystėje gyvenau Dubline, tarė jis. Žinai, ten buvo ištisi katalikų kvartalai. Ištarė tuos žodžius tartum šiaip sau, tačiau taip įdėmiai vėrė ją akimis, kad Kušlai net palengvėjo, kai jis pagaliau nudūrė žvilgsnį ir gurkštelėjo viskio.

Aš irgi šiandien buvau pasibarstyti pelenais, garsiai sukuždėjo Džimis O'Keinas.

Tau greičiau pavyko jų nusikratyti nei man, atsakė Kušla.

Tavo pašluostė kažko atsiduoda muilu, burbtelėjo senukas.

Kušla dėbtelėjo į Maiklą. Jo akių kampučiuose buvo susimetusios juoko raukšlėlės.

Ji įsipylė puodelį arbatos ir apsuko baro kėdę taip, kad matytų televizorių. Ten kaip tik rutuliojosi šeimyninė drama. Helena Miren*atsainiai atsilošusi sėdėjo ant sofos, viena ranka glostydama baltą katiną, o jos sutuoktinis aiškinosi su Malcolmu Makdauelu**, ar šis miegojęs su ja, ar ne. Kušla nelabai suprato, kam jai išvis reikėjo prasidėti su tuo Makdauelu, kuris atrodė liesas kaip kartis, amžinai piktas ir dar apsitempęs

---

* Helen Mirren (g. 1945) – britų teatro ir kino aktorė.

** Malcolm McDowell (g. 1943) – britų aktorius.

šlykštų mėlyną megztinį aukštu kaklu, kai šiaip ar taip buvo ištekėjusi už Alano Beitso* – tokio kresno ir jausmingo. Paskui Helena Miren pakilo ir ėmė vaikščioti po kambarį. Ji vilkėjo baltą įliemenuotą suknelę. Atrodė klasiškai. Pati Kušla dėvėjo rausvus medvilninius marškinėlius ir džinsus su aplikacija, užsiūta ant užpakalinės kišenės, kurioje buvo parašyta „Avarinis mygtukas“.

Džimis ligi dugno išsiurbė savo alų, apatine lūpa sugaudė viską iki paskutinio lašelio ir, švelniai pačiupinėjęs išsipūtusią ant krūtinės kišenę, lėtai išdūlino pro duris.

Maiklas paprašė dar viskio. Paaikino jai, kad toji per televizorių rodoma drama paskelbta geriausia 1960-ųjų metų pjesė. Dar pridūrė, kad, jo nuomone, Miren ten išvis neturinti ką veikti, o Makdauelas po „Prisukamo apelsino“ taip ir neradęs sau tinkamo vaidmens. Kušla prisipažino net knygos neįstengusi iki galo perskaityti, o ką jau kalbėti apie filmą. Oi, betgi filmas puikus, atitarė jis, netgi smurto scenos neprilygstamos. Dar pridūrė pažįstas tą vyruką iš Armos, kuris vaidinęs luošį. Jis ir pats ši tą rašinėjęs. Porą scenarijų dokumentiniams filmams, trumpos pjesės. Advokatai – tarsi nenusisekė aktoriai, paaikino jis. Kalbėjo kaip žmogus, pratęs, kad jo klausytusi.

Grižo Imonas ir lyg trimetukei gnybtelėjo Kušlai į žandą. Ačiū, kad prižiūrėjai mano mažytę, padėkojo Maiklui.

Man dvidešimt ketveri, pareiškė Kušla. Imonas nužvelgė ją su įprastiniu kiek paniekinamu atlaidumu akyse, o Maiklo veido išraiškos jai nepavyko perprasti.

---

* Alan Bates (1934–2003) – britų kino aktorius.

Jis išėjo kartu su ja ir dar palaikė duris, praleisdamas ją pirmą. Praeidama ji netyčia brūkštelėjo jam per rankovę. Atrodė toks tvirtas ir patikimas!

Aludė buvo įsikūrusi prie slidaus keliuko Didžiosios gatvės gale; iš kitos pusės į ją dėbsojo varpinė, stirksanti senos abatijos griuvėsiuose, o iš priekio rikiavosi vienaukščių municipalinių pastatų virtinė. Per prietemoje skendinčią automobilių aikštelę Kušla patraukė prie kitame gale palikto savo mažiuko raudono *Renault*; šalia jo požeminė perėja po neseniai nutiestu keturių juostų greitkeliu vedė į jūros pakrantę. Tame tamsiame betoniniame tunelyje aidėjo kažkieno balsai, o tamsoje blykčiojo cigaretės. Nuo vandens sklido savotiškas aitrus kvapas; buvo girdėti drumzlinos, gličios kylančio potvynio bangos šniokštimas.

Labanakt, Kušla, šuktelėjo jai pavymui Maiklas, stabtelėjęs prie didelio rudo automobilio, pastatyto prie pat įėjimo į aludę.

Iki, atsiliepė ji. Įjungusi mašinos lempas pamatė, kad jis vis dar stovi, kažkaip niūriai įgaužęs pečius – dėl to atrodė vyresnis nei tada, kai sėdėjo prie baro.

Policija buvo paskelbusi Didžiąją gatvę griežtai kontroliuojama zona, todėl ten buvo visiškai tuščia. Kušlai privažiavus prie banko, iš kito baro anapus gatvės išvirto trejetas tipų. Tai buvo tie patys kareiviai. Grabaliotojas išlindo į važiuojamąją gatvės dalį tiesiai jai prieš nosį, ir Kušlai teko iki dugno mygti stabdžius, kad jo nenumuštų. Jis įsirėmė delnais į jos mašinos kapotą ir įsistebeilijo vidun per priekinį stiklą. Pamatęs, kad čia ji, iškišo liežuvį ir ėmė juo mataruoti – tas nešvankus gestas atrodė juokingai, kadangi vyrukas buvo dar labai jaunas. Jai iš paskos švystelėjo kitos mašinos žibintai ir,

pažvelgusi į užpakalinio vaizdo veidrodėlį, Kušla pamatė, kad tai Maiklas. Duodamas jai ženklą, jis kilstelėjo du pirštus, o tada neišjungdamas variklio sustojo ir palaukė, kol to vyruko draugai nutempė jį šalin. Kušla iš lėto pajudėjo į priekį, palikusi visus tris žvengiančius kareivius šalikelėje. Maiklas palydėjo ją iki pat namų ir, atsisveikinimui mirkstelėjęs lempomis, nuvažiavo keliu į kalvas.

Erkeris pirmame Leiverių namų aukšte atrodė tiesiog nepadoriai apšviestas, palyginti su tamsoje skendinčiais kaimyninių namų fasadais. Įžengusi vidun, Kušla užtraukė geltonas aksomines užuolaidas svetainėje. Anglys židinyje jau buvo visai suzmekusios, palikdamos tik lengvą baltų pelenų kailiuką, kuris kaipmat subyrėjo Kušlai išpylus sunkią varinę peleninę, pastatytą šalia motinos fotelio.

Ji užstūmė apsaugines židinio groteles, išjungė šviesą ir užlipo laiptais aukštyn.

Ar čia tu? paklausė motina.

O kas dar galėtų būti? praverdama jos kambario duris atitarė Kušla. Džina Leiveri tįsojo lovoje, atsišliejusi į tris pagalves. Plaukus buvo susukusi suktukais, o ant jų užsitempusi apatines kelnaites, kad prispaustų. Kampe tyliai niurnėjo radijas. Ji visada nakčiai palikdavo jį įjungtą; sakydavo, kad tada jaučiasi ne viena. Kartais ryte pasakodavo Kušlai, ką sapnavusi: apie Džordžą Bestą* ir jachtų lenktynes aplink pasaulį, apie JAV kosmoso programą – visa tai pasirodydavo besą teisybė,

---

* George Best (1946–2005) – žinomas Šiaurės Airijos futbolininkas, krašto puolėjas, didžiąją klubinės karjeros dalį žaidęs *Manchester United*.

vos tik atnešdavo laikraštį. Tikriausiai jos pasąmonė kažkaip gaudydavo tą informaciją.

Tu vėl palikai neužtrauktas užuolaidas, papriekaištavo motinai Kušla.

Ai, kas gi švaistytų dėl manęs kulkas? nusijuokė Džina. Bandė atrodyti valdinga, bet liežuvis jau pynėsi nuo išgertų migdomųjų. Daug buvo žmonių šįvakar?

Kaip paprastai. Tik dar trys kareiviai.

Tai netikšos!

Leidau Imonui trumpam pareiti namo.

Man nepatinka, kai lieki viena už to baro.

Viskas gerai. Toks vyriškis, vardu Maiklas, palaikė man draugiją. Kokių keturiasdešimt penkerių. Tamsus. Toks labai labai... Sakė, kad jis advokatas.

Maiklas Egniu. Ir jam jau per penkiasdešimt, burbtelėjo Džina.

Atrodo jaunesnis, atsakė Kušla.

Vis dar toks pats šaunus? paklausė Džina. Jaunystėje buvo tikras širdžių ėdikas. Dieve, kiek jau laiko jo nemačiau! Jis puikiai sutardavo su tavo tėčiu.

Imonui jau trisdešimt dveji, o prie baro jis stoji sulaukęs vos penkiolikos. Tikriausiai atsiminė Maiklą iš tų laikų.

O kur jis gyvena? pasiteiravo Kušla.

Dideliame name prie kelio į kalvas. Turi butą dar ir mieste. Tik žmona jo netikusi, pridūrė Džina. O tada nutaisė grimasą, kaip visos jų giminės moterys, kai norėdavo parodyti kam gailėstį: suraukė vieną skruostą ir lūpų kampučiu žioptelėjo „padėk“. Tai turėjo reikšti: „Dieve jai padėk!“